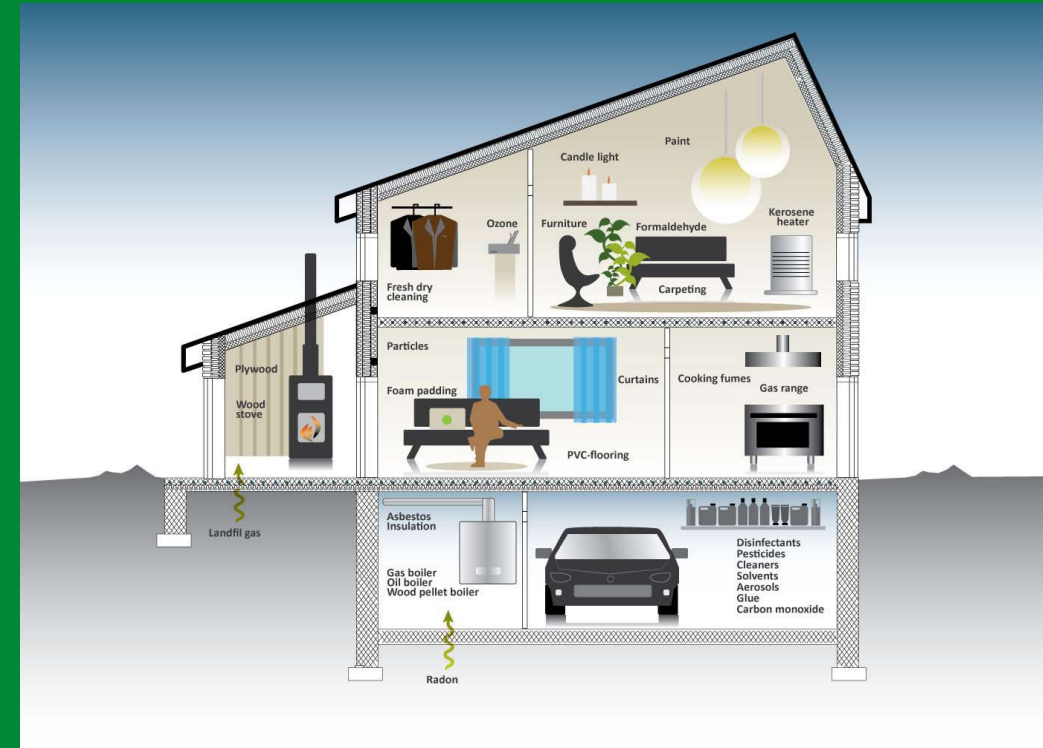

Ups and downs in moisture control – use of building physics knowledge to do it right

Prof. Carsten Rode

DTU Sustain, Technical University of Denmark

Source: International Center for Indoor Environment and Energy, DTU

Agenda

- IEA EBC Projects:
 - Annex 14, Condensation and Energy
 - Annex 24, Heat, Air and Moisture Transport
 - Annex 41, *Whole Building Heat, Air and Moisture Response*
 - Annex 68, *Design and Operational Strategies for High IAQ in Low Energy Buildings*
 - Annex 86, *Energy Efficient Indoor Air Quality Management in Residential Buildings*
- Materials in structures and in contact with indoor environments
 - Vapour retarders
 - Moisture buffering
 - Bio-based solutions
 - Innovative materials for IAQ management.
- Climate change, Quality, and Caring for sustainability

IEA EBC Projects

- Annex 14 - *Condensation and Energy* (1987 - 1990)
 - Heat, Air and Moisture conditions (HAM) for Surfaces
- Annex 24 - *Heat, Air and Moisture Transport* (1991 - 1995)
 - HAM for Envelope structures
- Annex 41 - *Whole Building Heat, Air and Moisture Response* (2003 - 2007)
 - HAM for Whole buildings
- Annex 68 - *Design and Operational Strategies for High IAQ in Low Energy Buildings* (2014 - 2020)
 - HAM and chemistry for whole buildings
- Annex 86 - *Energy Efficient Indoor Air Quality Management in Residential Buildings* (2020 - 2025)
 - HAM and chemistry with smart controls for whole buildings

Glaser's method

Prof. Dr.-Ing. H. GLÄSER, Göttingen

Mitteilung der Forschungsgruppe für Wärme- und Kältetechnik im Max-Planck-Institut für S

GRAPHISCHES VERFAHREN ZUR SUCHE VON DIFFUSIONSPUNKTEN

Der Diffusionsvorgang durch mehrschichtige Wände läßt sich als Funktion des Dampfdruckes abhängig vom spezifischen Diffusionswiderstand ρ darstellen. Ein solches graphisches Verfahren sehr leicht auch dann möglich, wenn die Diffusionskoeffizienten der einzelnen Schichten nicht bekannt sind, ausscheidet. Das Verfahren eignet sich ferner zum Ermitteln von Diffusionspunkten in Sperrschichten und zum Verfolgen instationärer Diffusionsvorgänge.

Graphical method for investigation of diffusion

The diffusion of water vapour through walls consisting of several layers can be determined as a function of the specific diffusion resistance ρ by means of a graphical method which is still applicable in the case of unsteady diffusion. The method allows further for the determination of diffusion points in vapour barriers and for the determination of unsteady diffusion.

Méthode graphique pour analyser les procédés de diffusion

La diffusion des vapeurs d'eau à travers des murs composés de plusieurs couches peut être déterminée en fonction de la résistance spécifique de diffusion ρ à l'aide d'une méthode graphique même si les coefficients de diffusion des différentes couches ne sont pas connus. Cette méthode s'applique également à la détermination des points de diffusion dans les couches imperméables et à l'examen des procédés non stationnaires de diffusion.

- Steady state
- Water vapour diffusion (only)
- Simplified boundary conditions

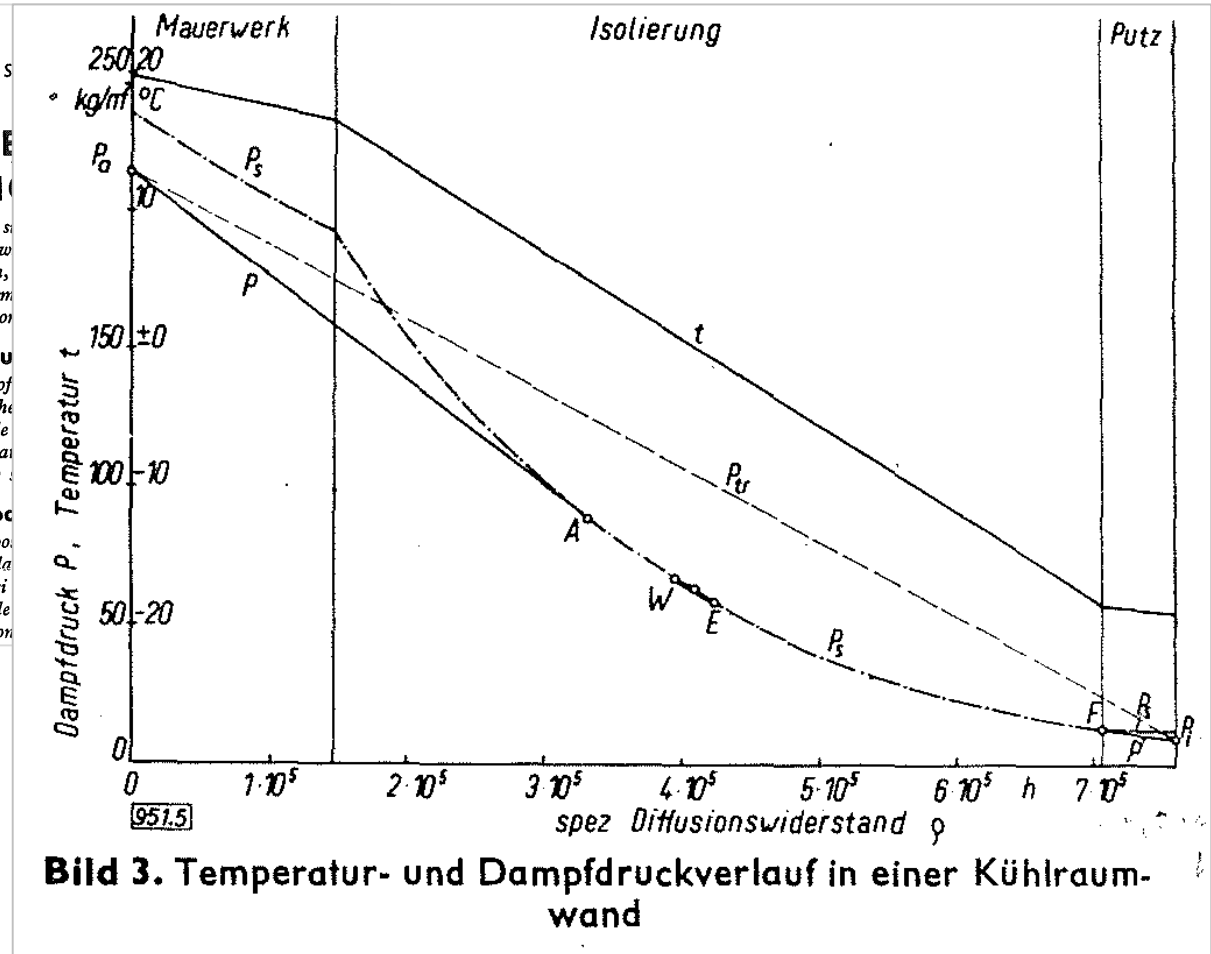
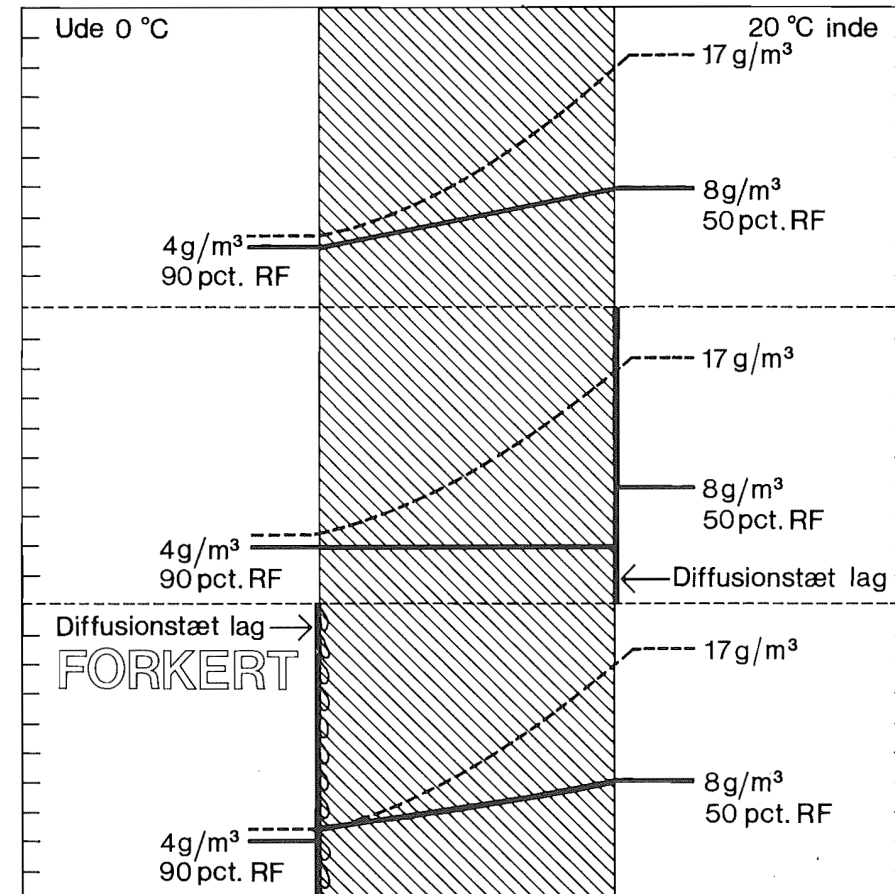
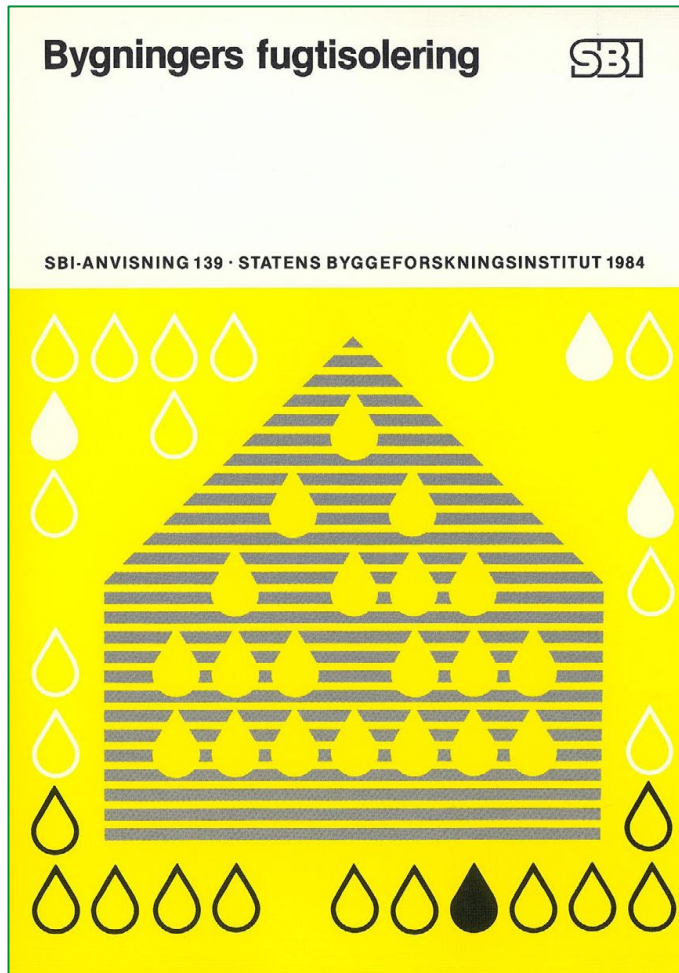

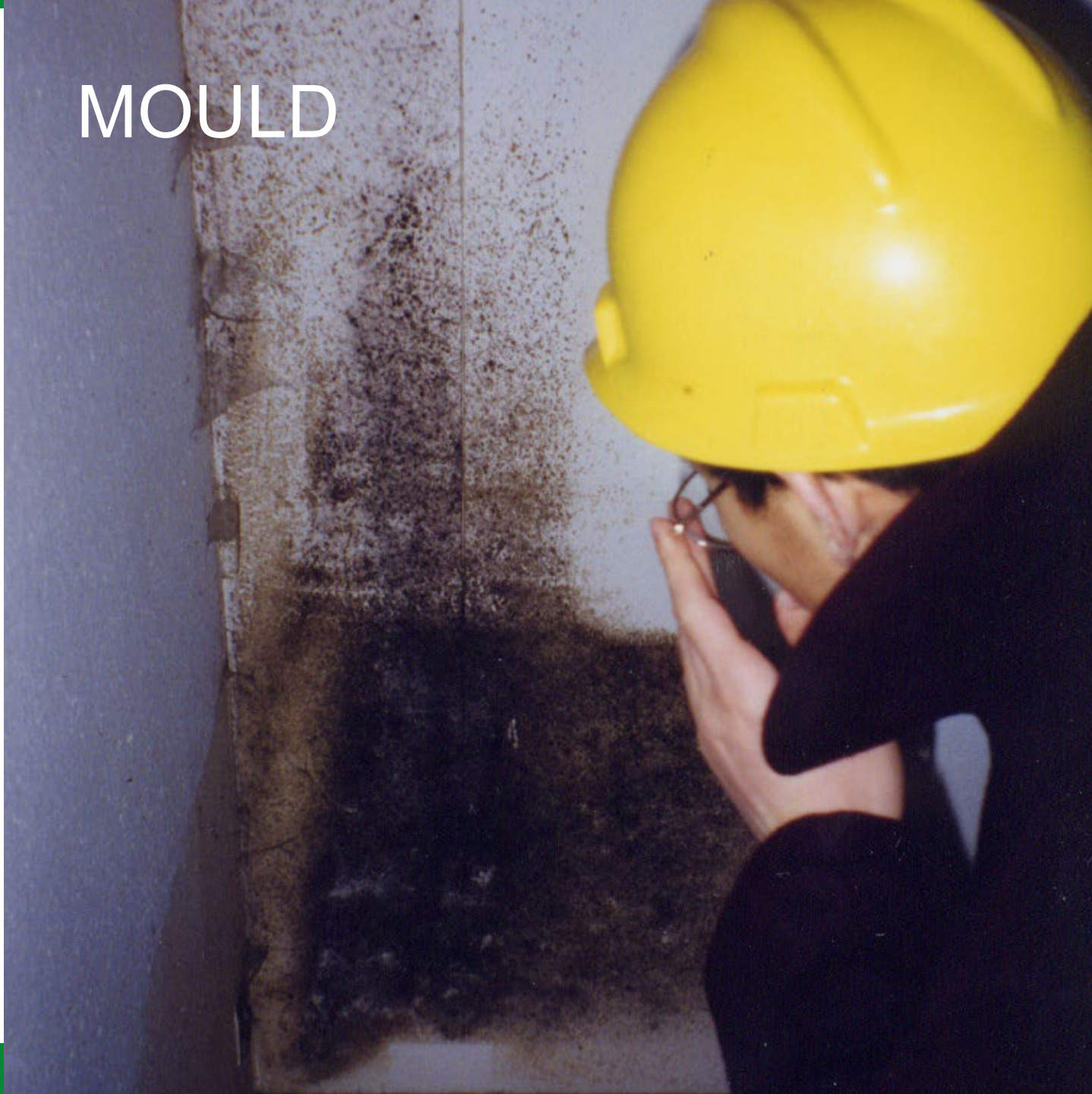
Bild 3. Temperatur- und Dampfdruckverlauf in einer Kühlraumwand

Danish Building Research Institute

SBI Guidelines (SBI Anvisninger)

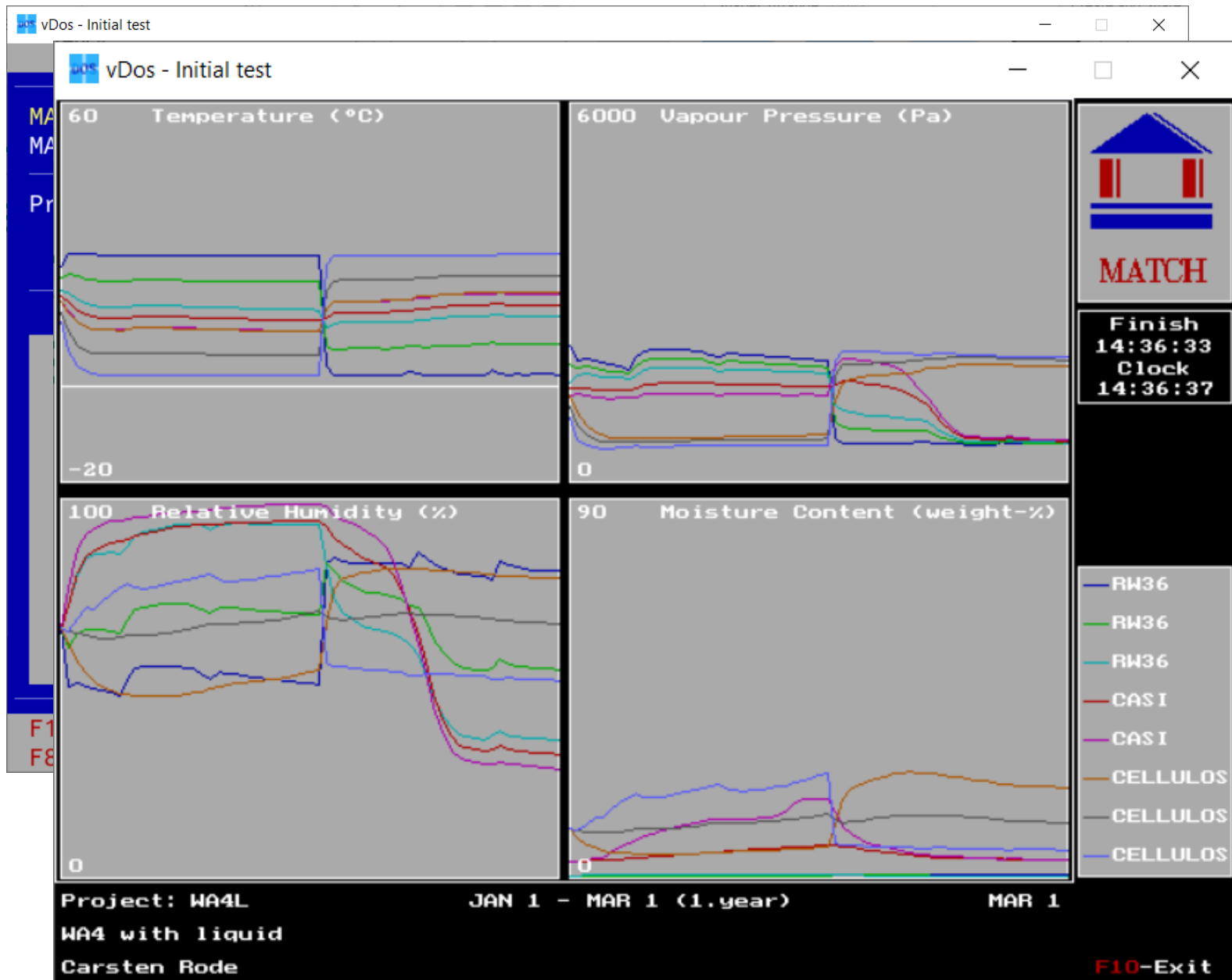

MOULD

IEA EBC Projects

- Annex 14 - *Condensation and Energy* (1987 - 1990)
 - Heat, Air and Moisture conditions (HAM) for Surfaces
- Annex 24 - *Heat, Air and Moisture Transport* (1991 - 1995)
 - HAM for Envelope structures
- Annex 41 - *Whole Building Heat, Air and Moisture Response* (2003 - 2007)
 - HAM for Whole buildings
- Annex 68 - *Design and Operational Strategies for High IAQ in Low Energy Buildings* (2014 - 2020)
 - HAM and chemistry for whole buildings
- Annex 86 - *Energy Efficient Indoor Air Quality Management in Residential Buildings* (2020 - 2025)
 - HAM and chemistry with smart controls for whole buildings

vDos - Initial test

MATCH Menu
1 model file(s) is selected and calculated - MATCH

File Calculation Help

Create construction - Matchlab

export.pdf - Adobe Acrobat Pro (64-bit)
File Edit View E-Sign Window Help

Home Tools export.pdf 7 / 12

The figure displays four line graphs showing the performance of a building construction assembly over time (from 26 to 1/2). The layers are: Roofing Felt (2 Layers), RW - High Density, Roofing Felt (1 Layer), and Concrete 40.

- Temperature (°C):** Shows a significant diurnal fluctuation, with temperatures ranging from approximately -20°C to 30°C. The RW - High Density layer shows the most extreme fluctuations.
- Moisture Contents (Weight-%):** Shows a steady increase in moisture content over time, starting around 1.5% and reaching approximately 5.0% by the end of the period.
- Vapour Pressures (Pa):** Shows a fluctuating pattern, with pressures ranging from approximately 700 Pa to 3500 Pa. The RW - High Density layer shows the highest vapour pressures.

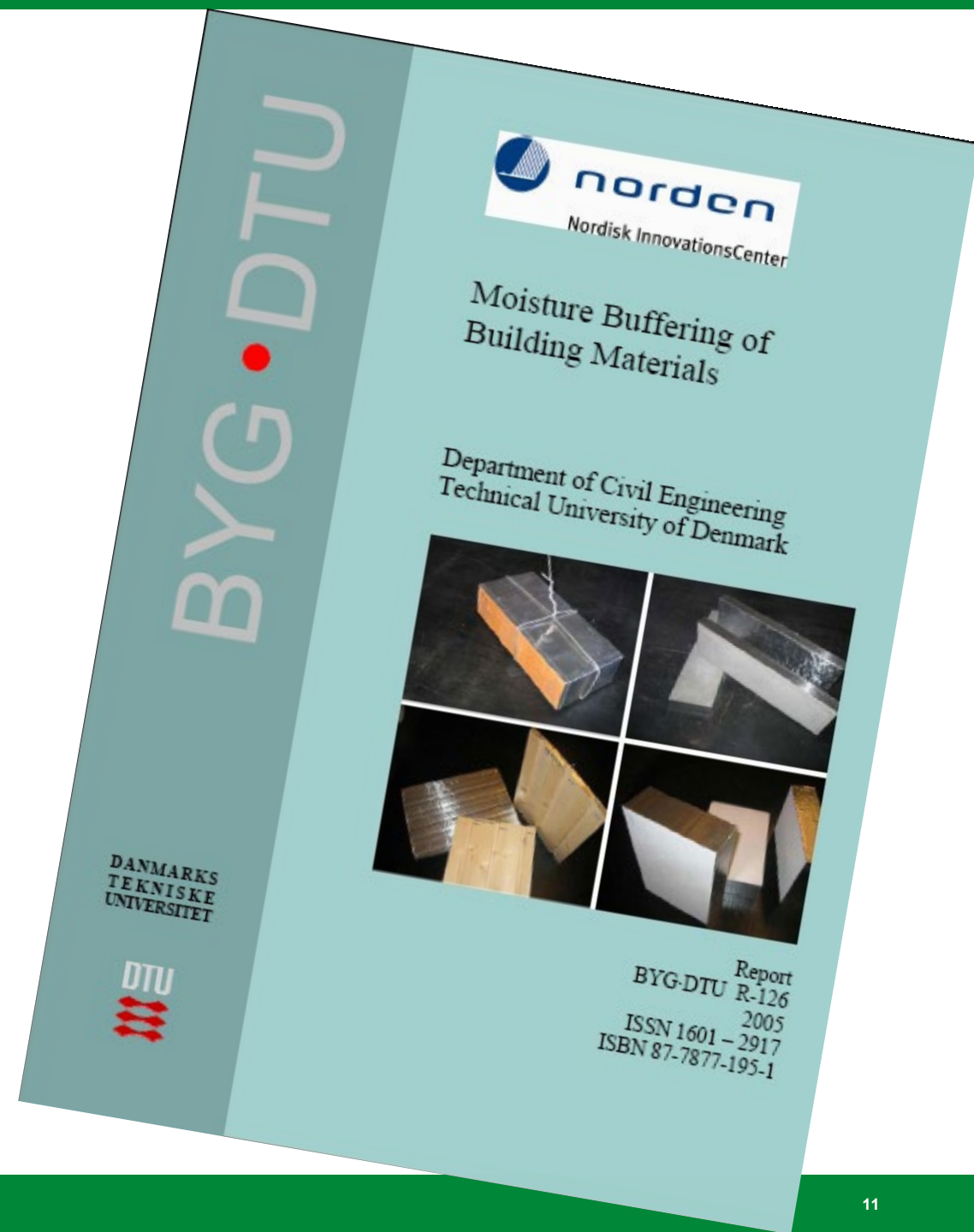
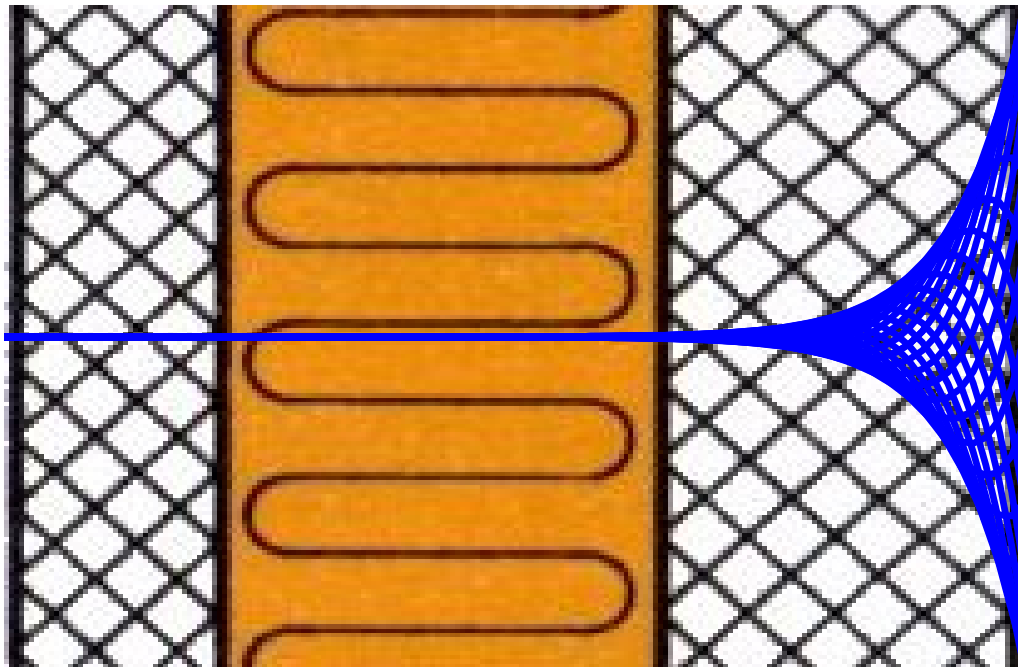
Tempatun
60
PREM
-20
100
MATCH
MA
UPD
F1
F8
Pro.
WA4
Cars

Info
Project Model
Outdoor Shading
Calculat

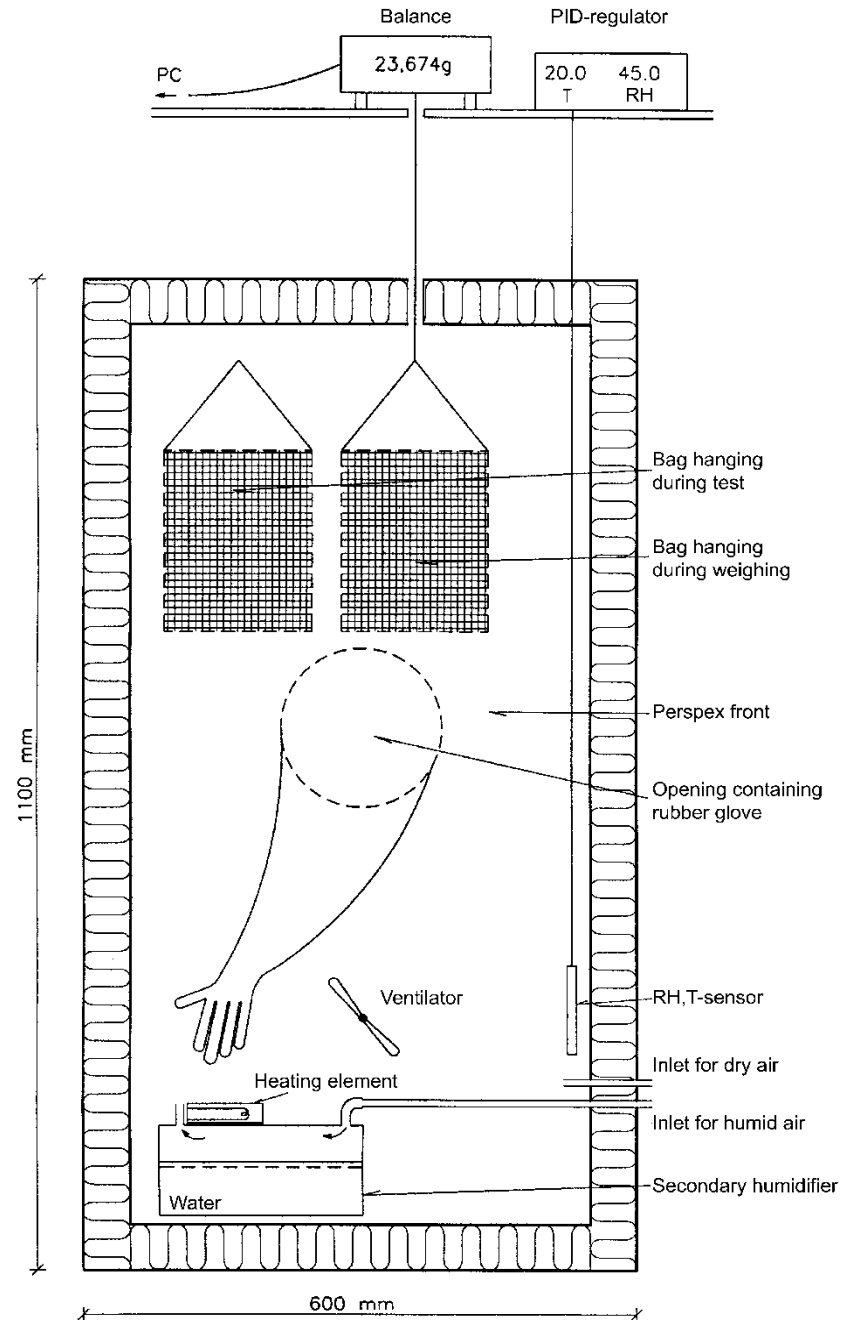
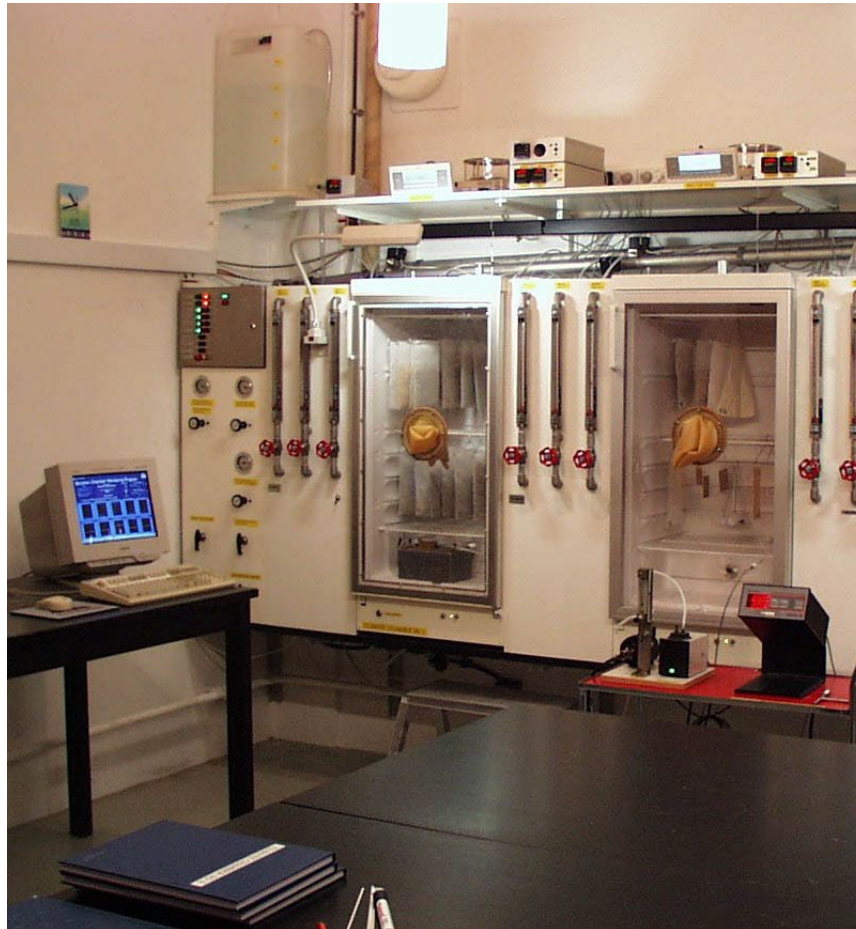
IEA EBC Projects

- Annex 14 - *Condensation and Energy* (1987 - 1990)
 - Heat, Air and Moisture conditions (HAM) for Surfaces
- Annex 24 - *Heat, Air and Moisture Transport* (1991 - 1995)
 - HAM for Envelope structures
- Annex 41 - *Whole Building Heat, Air and Moisture Response* (2003 - 2007)
 - HAM for Whole buildings
- Annex 68 - *Design and Operational Strategies for High IAQ in Low Energy Buildings* (2014 - 2020)
 - HAM and chemistry for whole buildings
- Annex 86 - *Energy Efficient Indoor Air Quality Management in Residential Buildings* (2020 - 2025)
 - HAM and chemistry with smart controls for whole buildings

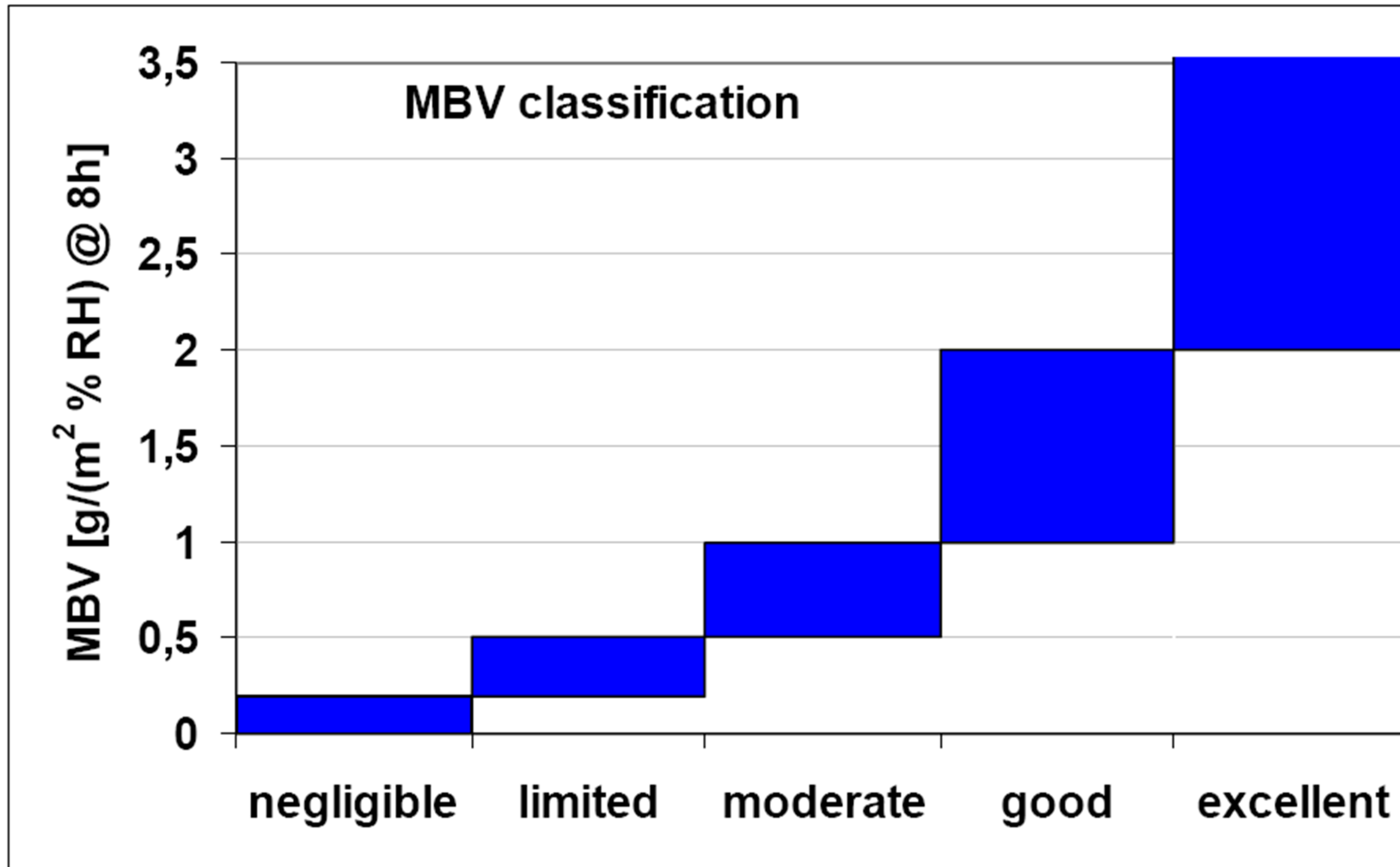
Moisture Buffering

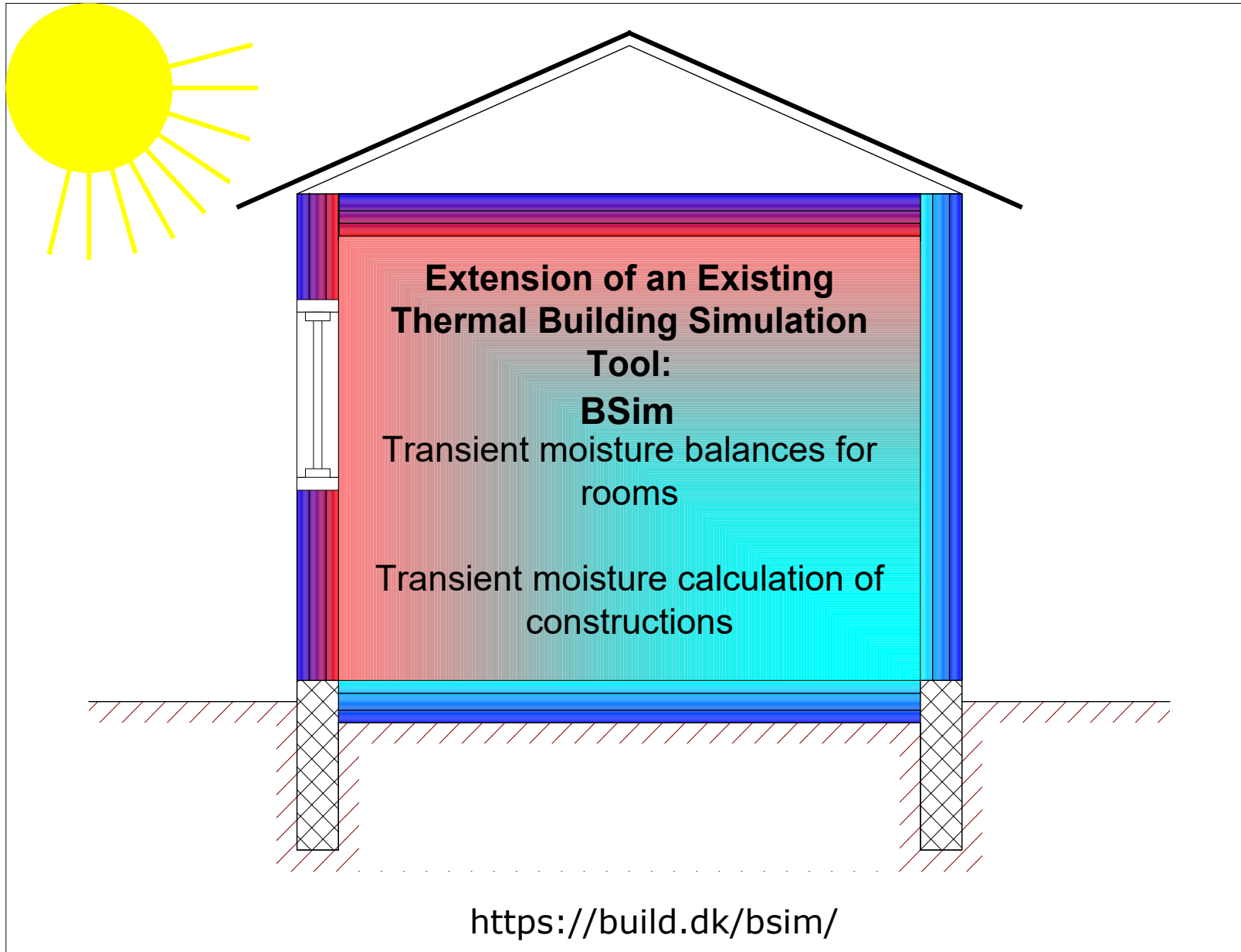

Determination of Practical **MBV** Moisture Bu (Climatic Chambers)

MBV Classification

The Thermal Simulation Tool

- Calculation of the thermal condition of buildings
- Energy balance
- Multi-zone model

Heat gains from solar radiation, people, light & equipment

Heating and cooling systems

Heat and air exchange between zones

Infiltration and venting

Various ventilation systems

Heat recovery

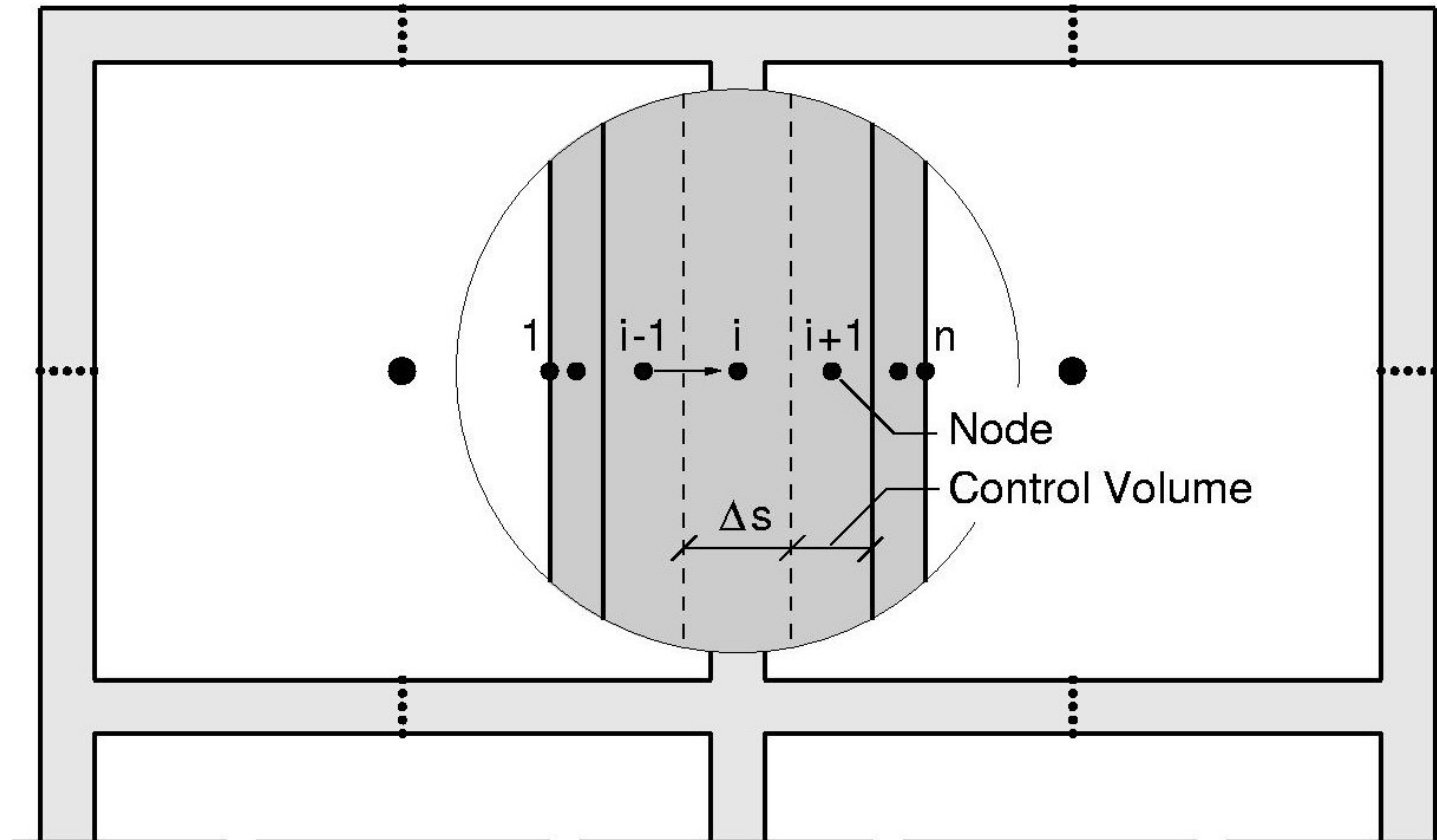
Surface temperatures

Shading conditions

Whole Building Moisture Model

- Finite Control Volume model for moisture
- Moisture transport by vapour diffusion
- Transient equations mainly like in existing moisture transport model for building envelopes
- Material properties needed:
 - Sorption curves
 - Moisture dependent vapor permeability
- Lewis relation determines moisture transfer coefficient at surfaces

Node Points in Indoor Air and Constructions

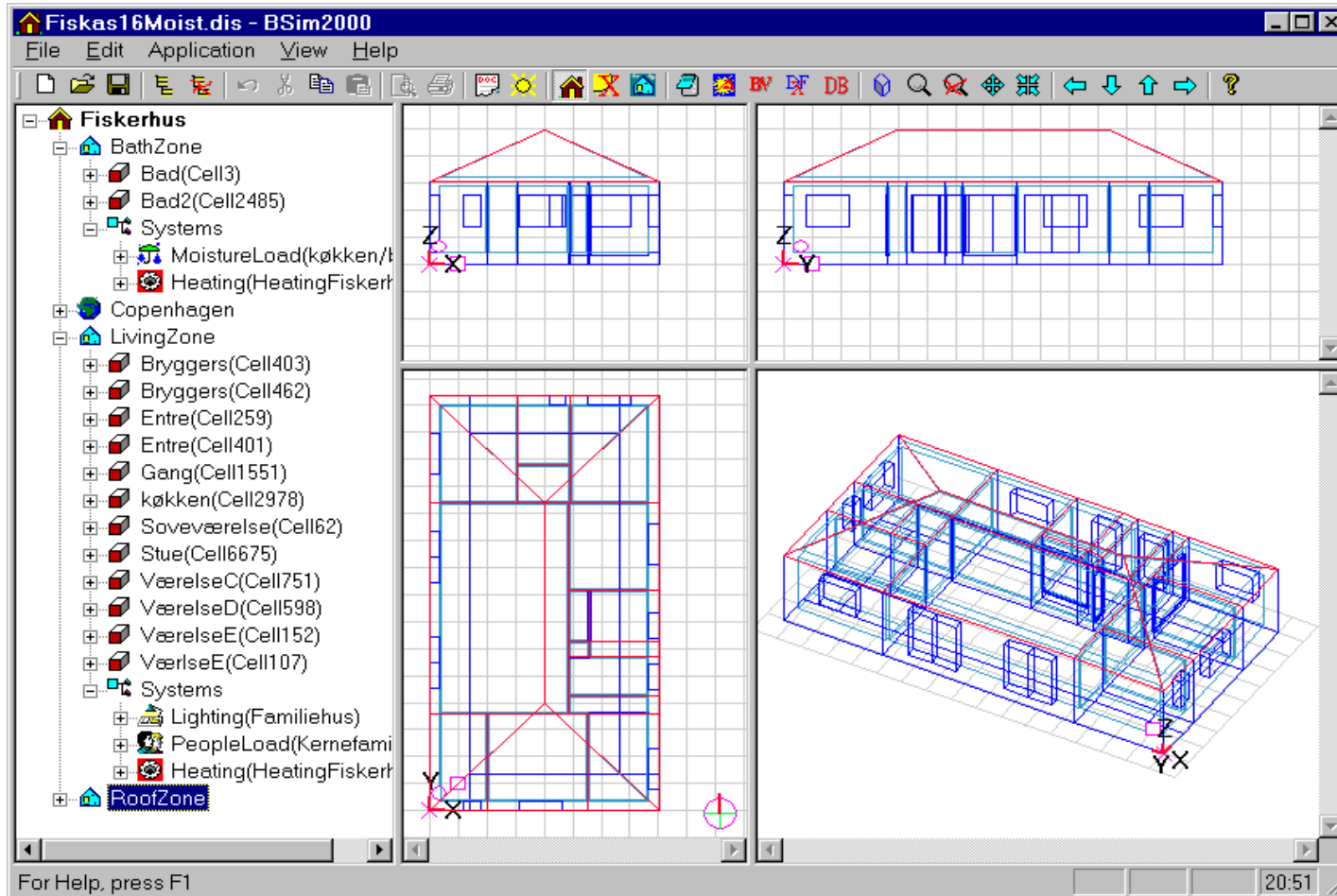

Humidity Balance for Zone Air

The following influences are considered:

- Humidity transfer from adjoining constructions
- Contribution of humidity from various sources and activities, e.g.:
 - Person load, laundry and drying, bathing, cooking, industrial processes, humidification/drying
- Supply of humidity from outdoor air
- Supply of humid air from ventilation systems
- Humid air transferred from other zones (mixing)

Example: Indoor Humidity Conditions in a Dwelling

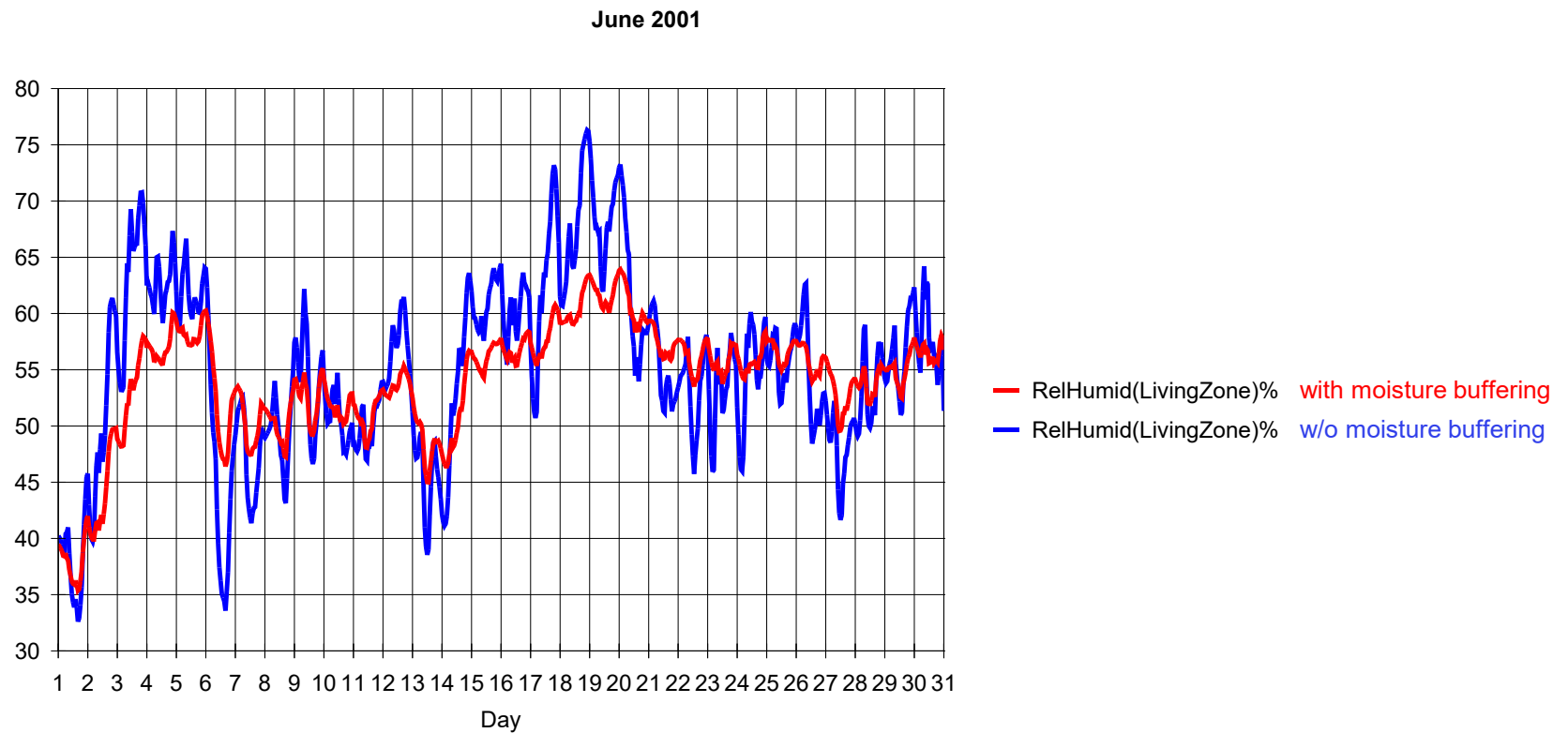

The building is made of concrete, with:

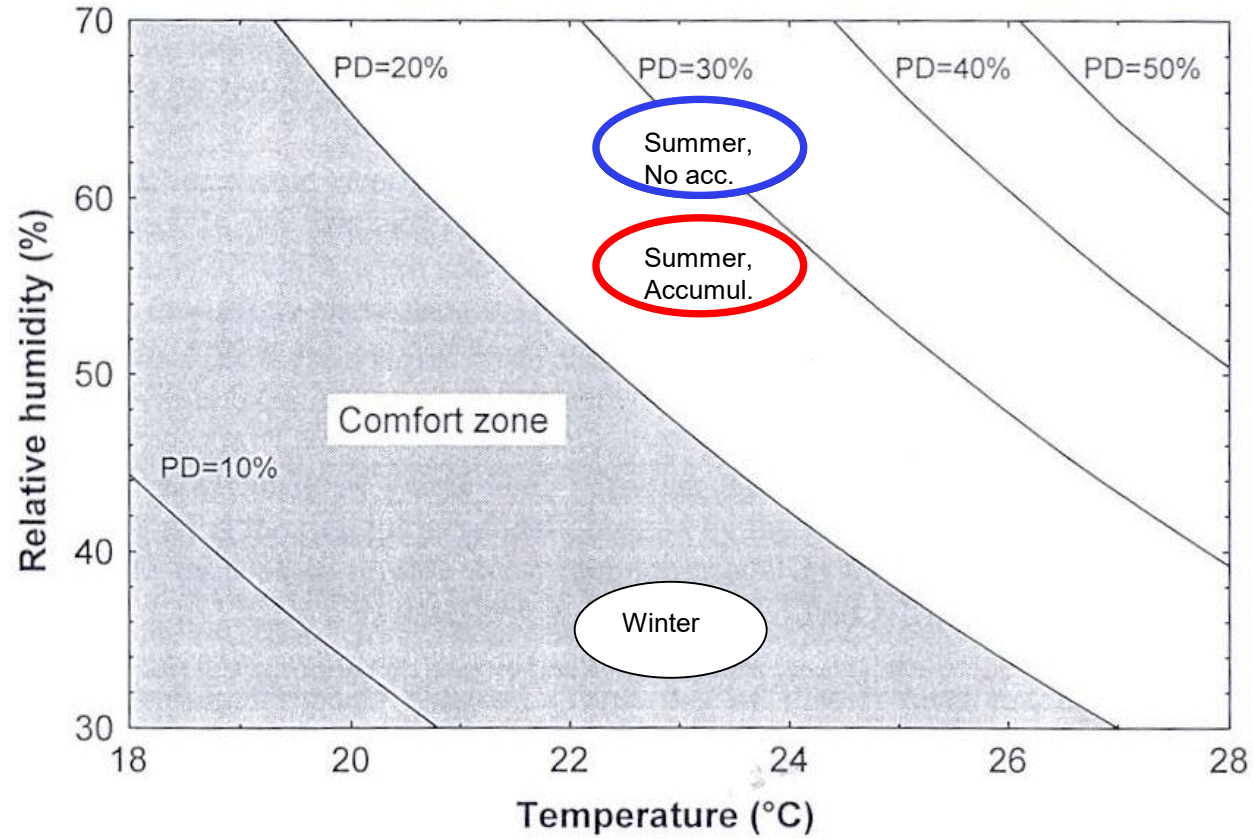
- 10 mm wool carpet on floors
- 20 mm mineral fiber boards in ceiling
- 13 mm painted plasterboard as cladding of inner walls

Example:

Humidity in Living-room, June

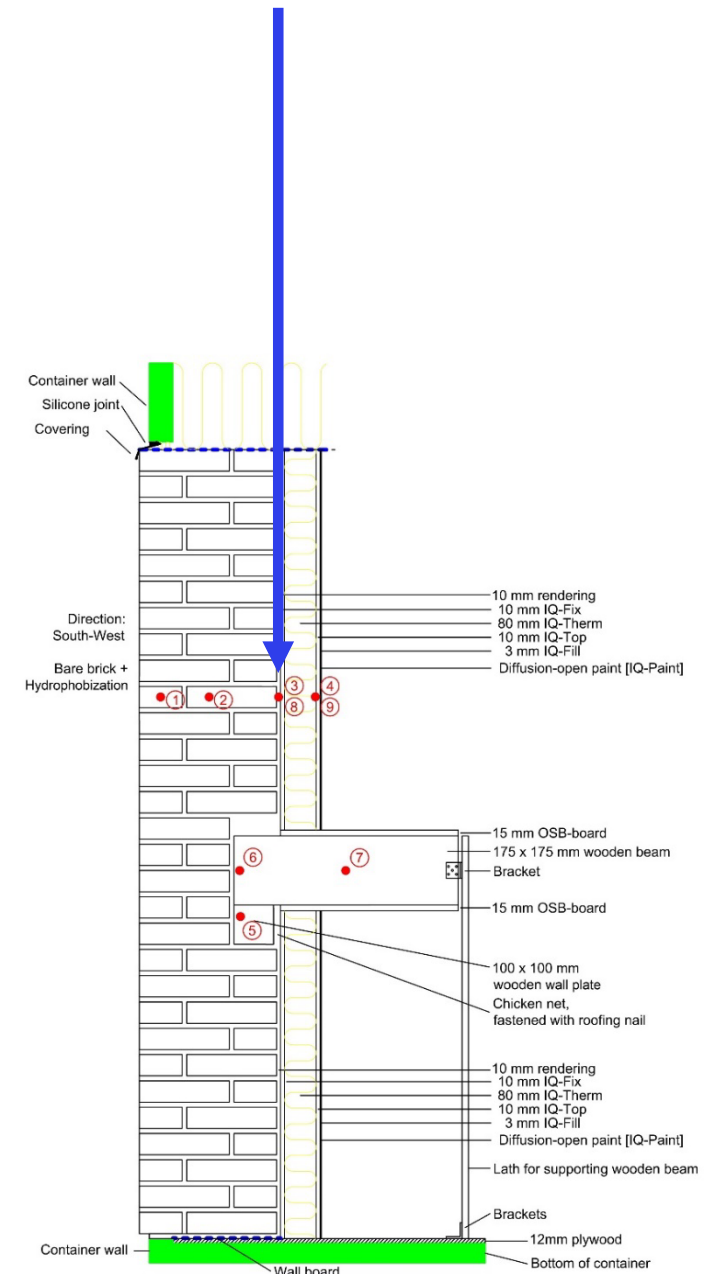
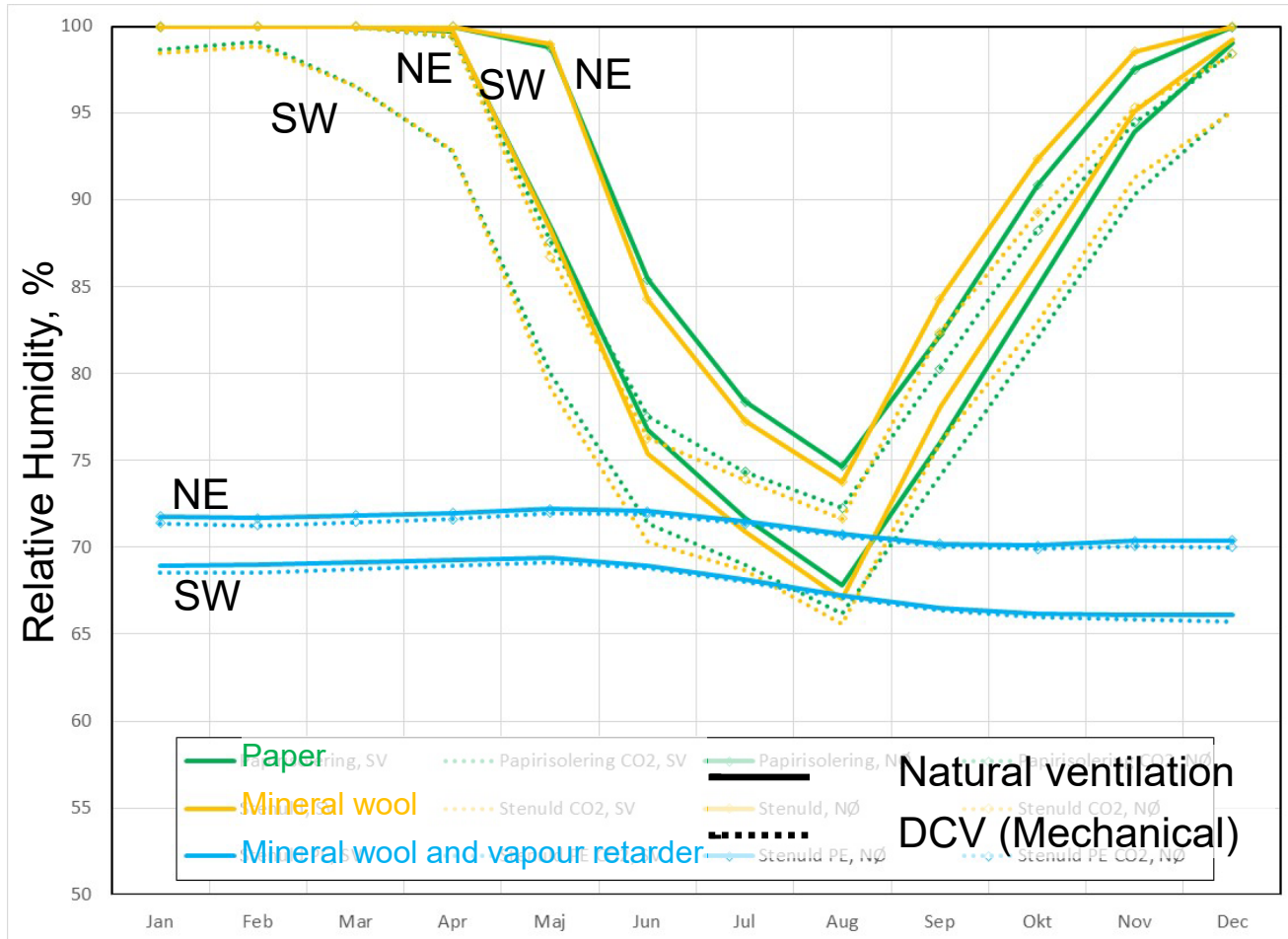
Consequences on Comfort

Bio-based solutions

Moisture in Insulation

IEA EBC Projects

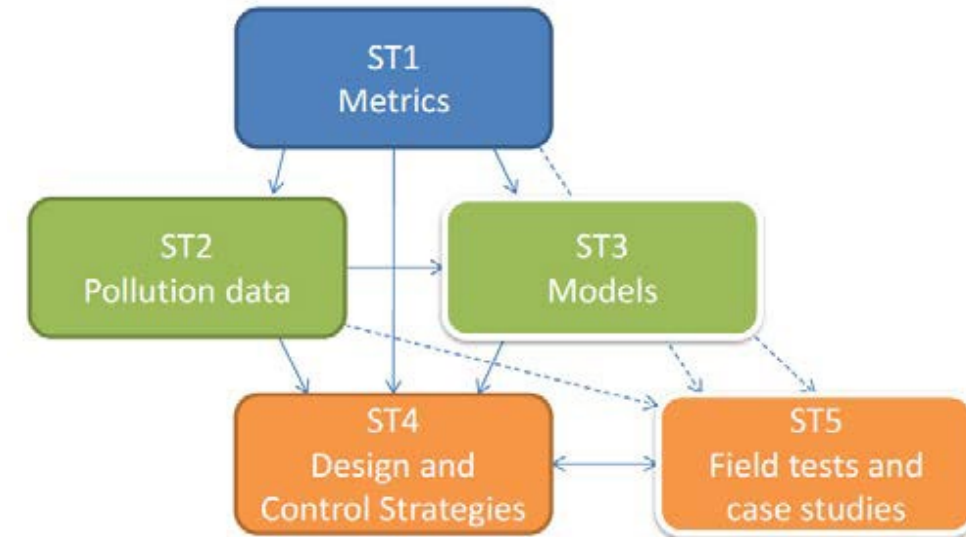
- Annex 14 - *Condensation and Energy* (1987 - 1990)
 - Heat, Air and Moisture conditions (HAM) for Surfaces
- Annex 24 - *Heat, Air and Moisture Transport* (1991 - 1995)
 - HAM for Envelope structures
- Annex 41 - *Whole Building Heat, Air and Moisture Response* (2003 - 2007)
 - HAM for Whole buildings
- Annex 68 - *Design and Operational Strategies for High IAQ in Low Energy Buildings* (2014 - 2020)
 - HAM and chemistry for whole buildings
- Annex 86 - *Energy Efficient Indoor Air Quality Management in Residential Buildings* (2020 - 2025)
 - HAM and chemistry with smart controls for whole buildings

IEA EBC Annex 68

Design and Operational Strategies for High IAQ in Low Energy Buildings

Operating Agent: Carsten Rode

- **Subtask 1: Defining the metrics.** Provide indices: IAQ and energy consumption.
- **Subtask 2: Pollutant loads in residential buildings.** Collect data on transport, retention and emission properties of VOC's under temperature, humidity and airflow conditions.
- **Subtask 3: Modelling – review, gap analysis and categorization.** Review, gap analysis and classification of models. Gather reference cases for entire buildings.
- **Subtask 4: Strategies for design and control of buildings.** State-of-the-art for and from: building designers, facility managers, manufacturers, housing developers and authorities.
- **Subtask 5: Field measurements and case studies.** Collect case studies among participants. Review of measuring technology.

Similarity Approach - Aspiration

Modelling of heat, air and moisture flows is well established for:

- Materials,
- Assemblies,
- Whole buildings.

Similarities in physics and mathematical treatment also with gaseous diffusion and retention of volatile organic compounds (VOCs).

Evolution of IEA EBC Annex projects: Annex 24 -> Annex 41 -> Annex 68

CHAMPS: Combined Heat, Air, Moisture and Pollutants Simulation

Provision of models, tools and data.

Similarity in Diffusion Models

General Fick's law for diffusion of a gas x :

$$j_{diff}^x = -K_x \cdot \nabla p_x$$

where:

j_{diff}^x	Diffusive flux of the constituent x , kg/m ² s
K_x	Vapour conductivity of the constituent x , kg/(m·s·Pa)
p_x	Partial pressure of constituent x , Pa

For water vapour diffusion (v), with:

$$K_v(\theta_l) = \frac{D_{v,air}(T)}{\mu_v R_v T} \cdot f(\theta_l)$$

the flux is calculated as:

$$j_{diff}^v = -\frac{D_{v,air}(T)}{\mu_v R_v T} \cdot f(\theta_l) \cdot \nabla p_v$$

where:

$D_{v,air}$	Diffusion coefficient of water in still air, m ² /s
μ_v	Vapour diffusion resistance factor, -
R_v	Gas constant for water vapour, J/(kg·K)
T	Absolute temperature, K
θ_l	Volumetric liquid moisture content, K

For VOC diffusion:

$$j_{diff}^{voc} = -D_m \nabla C_m = -D_e \nabla C_a$$

where:

j_{diff}^{voc}	Diffusive flux of the VOC, kg/m ² s
D_m	Diffusivity of VOC in material, m ² /s
C_m	Total mass of VOC per volume of material, kg/m ³
D_e	Effective Diffusivity of VOC in pore air, m ² /s
C_a	Mass of VOC per volume of pore air, kg/m ³

Using:

$$\nabla p_{voc} = R_{voc} T \cdot \nabla C_a \quad (\text{isothermal conditions})$$

the flux as function of ∇p_{voc} becomes:

$$j_{diff}^{voc} = -K_{voc} \nabla p_{voc} = -\frac{D_{voc,air}(T)}{\mu_{voc} R_{voc} T} \nabla p_{voc}$$

where:

j_{diff}^{voc}	Diffusive flux of the VOC, kg/m ² s
p_{voc}	Partial pressure of the VOC, Pa
$D_{voc,air}$	Diffusion coefficient in still air, m ² /s
T	Absolute Temperature, K
R_{voc}	Specific gas constant of VOC, J/kgK

Similarity in Retention Models

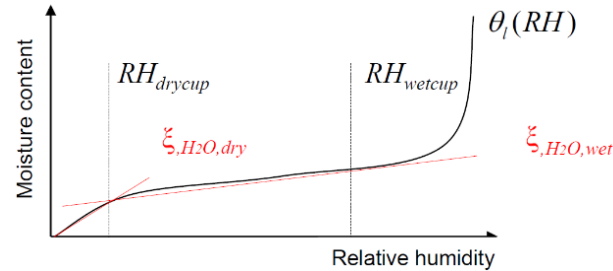
Water vapour (sorption curve)

Relative humidity

$$\phi = \frac{p_v}{p_{v,sat}(T)}$$

Moisture capacity

$$\xi = \frac{\partial \theta_l}{\partial \phi}$$

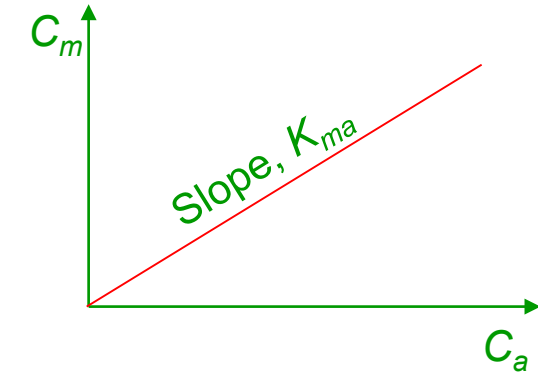
VOCs

Partition coefficient

$$C_m = K_{ma} C_a$$

It also means:

$$D_e = K_{ma} D_m$$

”Partition coefficient” for water vapour

$$K_{ma,H_2O} = \frac{\partial w}{\partial v} = \frac{\rho_l \partial \theta_l}{\frac{1}{R_v T} \partial p_v} = \frac{\rho_l R_v T}{p_{v,sat}(T)} \xi$$

where:

- w Absorbed moisture content, kg/m^3
- v Humidity of air, kg/m^3
- ρ_l Density of water, kg/m^3
- R_v Gas constant for water vapour = $461.5 \text{ J}/(\text{kg}\cdot\text{K})$

VOC	K_{ma}	$D_m \text{ m}^2/\text{s}$
Acetaldehyde	17,300	$1.67 \cdot 10^{-11}$
Acrolein	627	$5.16 \cdot 10^{-08}$
Alpha-pinene	1,740	$1.74 \cdot 10^{-10}$
Benzene	266	$7.33 \cdot 10^{-10}$
Formaldehyde	2,940	$4.84 \cdot 10^{-10}$
Naphthalene	263,000	$2.39 \cdot 10^{-11}$
Styrene	1,210	$1.00 \cdot 10^{-10}$
Toluene	968	$2.68 \cdot 10^{-10}$

Results – Deliverables

The **project has been completed**, results can be found on the homepage <http://www.iea-ebc-annex68.org/>

D1: **Subtask 1** Report on **Metrics** for high IAQ and energy efficiency in residential buildings

D2: **Subtask 2** Report on **Pollutant loads** in energy efficient residential buildings under in-use conditions

D3: **Subtask 3** Report on **Modelling** of IAQ and energy efficiency - review, gap analysis & categorization

D4: **Subtask 4** Report on Current **challenges, selected case studies and innovative solutions** covering indoor air quality, ventilation design and control in residences

D5: **Subtask 5** Report on **Field tests and case studies** – documentation of residential buildings, with regards to performance on achieving optimal combination of good IAQ and low energy use

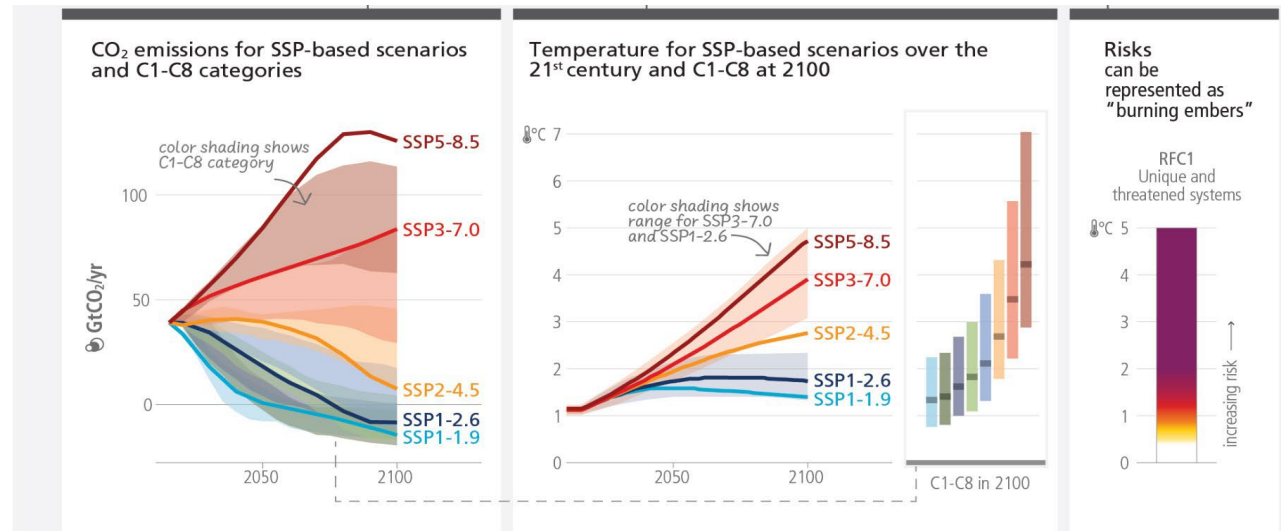
D6: A **database of VOC emissions** for IAQ simulations

IEA EBC Projects

- Annex 14 - *Condensation and Energy* (1987 - 1990)
 - Heat, Air and Moisture conditions (HAM) for Surfaces
- Annex 24 - *Heat, Air and Moisture Transport* (1991 - 1995)
 - HAM for Envelope structures
- Annex 41 - *Whole Building Heat, Air and Moisture Response* (2003 - 2007)
 - HAM for Whole buildings
- Annex 68 - *Design and Operational Strategies for High IAQ in Low Energy Buildings* (2014 - 2020)
 - HAM and chemistry for whole buildings
- Annex 86 - *Energy Efficient Indoor Air Quality Management in Residential Buildings* (2020 - 2025)
 - HAM and chemistry with smart controls for whole buildings

CHANGING CLIMATE

b) Scenarios and pathways across AR6 Working Group reports

Category in WGIII	Category description	GHG emissions scenarios (SSPx-y*) in WGI & WGII	RCPy** in WGI & WGII
C1	limit warming to 1.5°C (>50%) with no or limited overshoot	Very low (SSP1-1.9)	
C2	return warming to 1.5°C (>50%) after a high overshoot		
C3	limit warming to 2°C (>67%)	Low (SSP1-2.6)	RCP2.6
C4	limit warming to 2°C (>50%)		
C5	limit warming to 2.5°C (>50%)		
C6	limit warming to 3°C (>50%)	Intermediate (SSP2-4.5)	RCP 4.5
C7	limit warming to 4°C (>50%)	High (SSP3-7.0)	
C8	exceed warming of 4°C (>50%)	Very high (SSP5-8.5)	RCP 8.5

c) Determinants of risk

NEW OUTDOOR CLIMATIC LOADS

COPENHAGEN 2011

Pictures from Ingeniøren and Danmarks Radio

Fonden BYG-ERFA

The purpose of the foundation is to disseminate experiences on technical matters in construction to thereby increase the technical quality.

The dissemination takes place primarily through the publication of experience sheets based on established technical issues.

But also other forms of experience gathering and dissemination can be used to promote the purpose.

The foundation's purpose is non-profit/charitable.

Dissemination is to subscribers in the building industry.

Experience sheets

- 18–20 new or revised experience sheets (2–4 pages) are issued per year. Each sheet describes a known building physics or engineering problem in construction.
- Suggestions for topics come from BYG-ERFA's technical expert group, the board, the secretariat, the author group, subscribers, organisations, and other parties of the industry.
- In special cases, a warning sheet may be issued notifying of a known technical issue that has arisen in construction.
- The sheets are accepted as *General shared technical knowledge*, which may be used in disputes in court.

Front page

BYG-ERFA
Byggetekniske erfaringer

Title — **Fugtadaptive dampspærre i uventilerede paralleltage**

Narrative — I de senere år har der været anvendt flere typer såkaldte fugtadaptive dampspærre i uventilerede, træbaserede paralleltage med en tagmembran som tagdækning – undertiden med fugtskader til følge. Et varmt tag vil derfor i mange tilfælde være en bedre løsning, fordi det kan være vanskeligt at opfylde de mange begrænsende betingelser for den korrekte anvendelse af en fugtadaptiv dampspærre.

Caption — En åbent nordvendt taglade med rådvampspærre som følge af ultratrække hørerytningen til skyggeforholdene på tagfladen.

Problem — **Indledning**
Fugtadaptive dampspærre har i de senere år været anvendt i uventilerede, træbaserede paralleltagekonstruktioner. Undertiden har denne løsning dog vist sig at give anledning til fugtskader i form af råd, svamp eller skimmelvækst som følge af ultratrække opmærksomhed på de ganske restriktive anvendelsesbetingelser. Som alternative løsninger anbefales det at anvende et varmt tag eller evt. et ventileret tag.

Reason for the problem — **Hvad er en fugtadaptiv dampspærre?**
En fugtadaptiv dampspærre er en membran med vanddamp-diffusionsmodstand (herafter kun benævnt Z-værdi), som afhænger af den relative luftfugtighed (RF) i den omgivende luft.

Illustration —

Date — ERFARINGSBLAD (27) 19 09 04

Thematic indexation — EMNEORD Dampspærre i Fugt i Tage

Illustration —

Solution — Ved lav RF er Z-værdien høj, og ved høj RF er Z-værdien lav. En fugtadaptiv dampspærre kan være en homogen folie eller være sammensat af forskellige folielag med specialegenskaber, som medfører, at Z-værdien også ændres som følge af fugttransportens retning.

Den fugtadaptive dampspærre placeres så langt inde i konstruktionen som muligt, normalt direkte under isoleringslaget. Når tagfladen er solbeskinnet om sommeren, drives fugten ned mod den fugtadaptive dampspærre, hvor RF bliver høj, og med en lav Z-værdi vil der derfor ske en udvdring mod det underliggende rum, figur 1.

I tidligere BYG-ERFA blad¹ omtales en ældre type fugtadaptiv dampspærre benævnt Hydrodode.

Dampspærre med et forhold på 1:5 mellem Z-værdien ved lav og høj RF betegnes som fugtadaptive.² Det anbefales, at en fugtadaptiv dampspærre mindst har en Z-værdi ved lav RF på 50 GPa s m²/kg for at undgå for stor oplytning og dermed fugtdeformation af det træbaserede underlag. For et specifikt produkt kan der evt. angives en systemløsning med andre dokumenterede egenskaber.

Forudsætninger vedrørende rumklima
Erfaringen viser, at rumklimaet højst må ligge i fugtbelastningsklasse 2 svarende til det højst forventelige boligklima.³ Normalt benyttede ældre rum i boliger kan herregnes til samme fugtbelastningsklasse.

Det frarådes, at fugtadaptive dampspærre anvendes i fugtbelastningsklasse 3, dvs. i boliger, hvor beboelsestætheden kan være ukendt og derfor høj, eller i tage over idrætshaller med mange tilskuere. Som alternativ kan anvendes et varmt tag eller evt. et ventileret tag, hvis tagets udformning muliggør den fornødne ventilation.

Fact box — **Diffusionsmodstand**
Z-værdi ses angivet med forskellige enheder. I Danmark anvendes således partieldamptryk ved fastsættelse af Z-værdi, der betegnes med Z_p med enheden GPa s m²/kg. Internationalt anvendes ækvivalent luftlagstykkelse s_e med enheden meter (m) som mål for diffusionsmodstand. Omregningen mellem de to enheder er ca. Z_p = 5·s_e.

Improvement — **Øvrige forudsætninger**
Forudsætningerne for anvendelse af en fugtadaptiv dampspærre er, at:
• tagfladen er fuldt solbeskinnat en stor del af året. Konstruktionen kan derfor normalt kun anvendes ved tage med lav hældning – typisk mindre end 10 grader – eller hvor der er en ensidig taghældning mod retninger fra SØ over S til SV. Fugtadaptive dampspærre er derfor ikke velegnede til stejle tage.
• en fugt teknisk rådgiver har foretaget en fugt teknisk beregning
• ingen dele af taget ligger i permanent skygge forårsaget fx af store træer, bygninger eller højere beliggende bygningsskåle, brandkammer, murkroner eller elevatordåse.
• der ikke på taget anvendes nogen form for grønne tage med mindre forsvarligheden af det er dokumenteret.

Dette blad må kun anvendes af Morten Bruchorn

Experience sheets

- 18–20 new or revised experience sheets (2–4 pages) are issued per year. Each sheet describes a known building physics or engineering problem in construction.
- Suggestions for topics come from BYG-ERFA's technical expert group, the board, the secretariat, the author group, subscribers, organisations, and other parties of the industry.
- In special cases, a warning sheet may be issued notifying of a known technical issue that has arisen in construction.
- The sheets are accepted as *General shared technical knowledge*, which may be used in disputes in court.

Back

Prevention

- taget ikke dækkes med isolator.
- tagets overflade ikke er afskærmet af fx en tagdekning af tegl- eller betontagsten eller en ventileret teglskærm.
- tagdekningen ikke har en blank (strålingseffektende) overflade. Tagdekning af mørk tagmembran eller af zink er velegnet.
- elementer fortrinsvis fyldes helt med isoleringsmateriale mellem de bærende ribber. Elementer, som ikke er helt fyldt med isoleringsmateriale, må kun oplægges vinkelret på taghældningen, fordi der ikke helt udfyldte elementer oplagt parallelt med taghældningen vil kunne samles fugt i elementets øvre del som følge af termisk betinget opdrift.
- loftbeklædninger har en vedvarende lav Z-værdi.
- alle samlinger i den fugtadaptive dampspærre er lufttæt, tapoklæbende over et fast underlag med en af leverandøren anbefalet tape eller et klæbemiddel (sy-stemprodukt).

Anvendelse
En fugtadaptiv dampspærre anvendes, hvor den fulde konstruktionshøjde i en træbaseret paralleltagkonstruktion (fladt tag eller hældningstag) ønskes anvendt til placering af isoleringsmateriale mellem de bærende ribber. Herved opnås den bedst mulige U-værdi ved en given konstruktionshøjde (ribbehøjde) betinget af de statiske forhold for tagkonstruktionen.

Lufttæthed
Som alle andre dampspærre skal fugtadaptive dampspærre monteres, så loftfladen er lufttæt. Det er vigtigt, at samlinger mellem elementerne bliver lufttætte. Det samme gælder tilslutninger til vægge og ovenlys samt gennemføringer. Erfaringen viser, at lufttæthed bedst opnås ved at anvende lukkede elementer (tagkassetter).

Indvendig beklædning
For at der kan ske udåtring igennem den fugtadaptive dampspærre om sommeren, må den samlede Z-værdi af materialerne mellem den og indulften ikke være over 10 GPa s m²/kg.
Som indvendig beklædning kan der anvendes diffusionsmateriale fx af gips, træbaserede plader samt træudbetonplader. Der må ikke anvendes overfladebehandlinger med stor Z-værdi, fx akryldemaling.
Der må ikke isoleres på den varme side af den fugtadaptive dampspærre.
Almindelige gipsplader kan gennemsnitligt have en høj luftfugtighed til at udføre et par somme.

Fonden BYG-ERFA
Ny Kongensgade 13
1472 København K

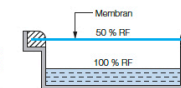
info@byg-erfa.dk
+45 80 30 30 22
CVR: 27055761

Udbredning af fugtskadede tag
Efter at skadede byggematerialer er fjernet, kan der ske en ombygning til et varmt tag eller evt. et ventileret tag, hvis skadene ikke er omfattende – ellers må taget udskiftes. Fugtskader vil normalt være i tagets øvre del, dvs. i (krydsfiner) tagunderlaget og de øverste cm af de bærende ribber. Ved udbedring fjernes tagbelægning, tagunderlag og de skadede dele af ribberne, som udføres til et fugtindhold på max. 20 %. Ribberne forstærkes evt. ved påføring, således at der opnås den fornødne bæreevne og tagkonstruktionshøjde. Beregningen af varmeisolering i det ombyggede tag udføres i henhold til 4 eller 5. Det vil med de i dag gældende isoleringskrav i ER18⁶ være nødvendigt med en U-værdi på typisk 0,12 W/m²K.

Ombygning til varmt tag
Efter at evt. skadede byggematerialer er fjernet, udtøges der et nyt (krydsfiner) tagunderlag med en tagmembran, som skal fungere som dampspærre i det genopbyggede tag.
Der isoleres oven på denne dampspærre. Den nye dampspærre skal – for at undgå en kondens – være placeret således i konstruktionen, at den nye isolering har en isolans, som er mindst 1,5 gange den eksisterende konstruktions isolans i fugtbelastningsklasse 2.³ For at undgå en uretmelig tyk isolering over dampspærren er det fx en mulighed at fjerne 100 mm isolering i det eksisterende tag og isolere med 200 mm oven på den nye dampspærre og dermed opnå forholdet på mindst 1,5 mellem den udvendige isolerings isolans og den eksisterende konstruktions isolans. Der suppleres med yderligere isolering og afskærmes fx med en traditionel tagmembran.

Ombygning til ventileret tag
Efter at evt. skadede byggematerialer er fjernet, påføres ribber, således at der opnås den ønskede højde for den ventilerede konstruktion med tilstrækkelig varmeisolering og et ventileret hulrum på min. 45 mm over isoleringen. Denne løsning forudsætter, at der kan etableres de fornødne ventilationsbømlinger langs tagkanten. Der suppleres med yderligere isolering. Der afskærmes med et (krydsfiner)underlag pålagt en traditionel tagdekning.

Byggeflugt
Ligesom alle andre trækonstruktioner skal trækonstruktioner med en fugt-adaptiv dampspærre beskyttes mod nedbør under byggerprocessen. Det gælder både tagelementer og tagkonstruktioner opbygget på stedet.

Figur 2. Tværsnit i vinkelret på måling af Z-værdi.

Fugtindholdet i en nyproduceret trækonstruktion kan også betragtes som byggefugt. Det er vigtigt, at træ indbygges med et fugtindhold på højst 20 %. Nærmere oplysninger om byggefugt findes i¹.

Måling af Z-værdi
Z-værdi af bl.a. folier (dampspærre) bestemmes ved såkaldte tørkop- og vådkopmålinger.⁷ For fugtadaptive dampspærre benyttes en tørkopmåling til bestemmelse af vanddamptransport opad (vinterforhold) og en vådkopmåling for en tilsvarende måling af nedadrettet vanddamptransport (sommerforhold). Til begge målinger benyttes en kop (dåse) som vist på figur 2, hvor den fugt-adaptive dampspærre placeres som et tætslutende lag. Ved tørkopmåling er der lav RF i koppen. Ved vådkopmåling er der høj RF i koppen.

Forfattere
Cvilingeniør Tommy Bunch-Nielsen
tbn@bunchbygg.dk
Cvilingeniør Georg Christensen
gch@bunchbygg.dk
Bunch Bygningsteknik ApS
www.bunchbygg.dk

- Henvisninger**
1. Uværlende praksistage med dampbrøns af Hydrodæk.
 2. BYG-ERFA (27) 05.12.20.
 3. Kvalitet i dampspærresystemer under DUKO – Dampspærre- og Undersøgelseslaboratoriumsrapport DUKO, 2014.
 4. Fugt i bygninger. SSB-anvisning 224.
 5. Udg. Statens Byggeforskningsinstitut, AUL, 2013.
 6. U-værditabel 2009.
 7. Varmeløsningsforbrøns, VIF, 2009.
 8. Beregning af bygningers varmeabsl. DS 418. Dansk Standard, 2011.
 9. Bygningsteknik 2018.
 10. Træ, Byggeri og Byggeteknik, 2018.
 11. Byggematerialers og produktors hygiejniske jobværn – Bestemmelse af vanddamptransportsevne og -egenskaber – Køgebroen, DSE/EN ISO 12572:2018. Dansk Standard, 2018.
 12. Fugt. SSB-anvisning 273. Statens Byggeforskningsinstitut, AUL, 2019.

© 2019 - BYG-ERFA vekslerne. Børn i. udførelse af projekter og erfaringer. BYG-ERFA vekslerne (BYG-ERFA)

Illustration

Operation and maintenance

Author

References

About the Danish Building Defect Fund

- Is a privately owned institution established by law in 1986 (The Law on Public Housing).
- Established due to poor quality and an extensive number of building defects in public housing in the 1960s and 1970s.
- Comprised new public housing since 1986. Since 2011 The Fund comprises publicly subsidised renovations and since 2021 renewals in publicly subsidised private housing.
- Covers up to 95 % of the costs for repairing building defects for 20 years after finishing the building, renovation or building renewal.

The purpose of The Danish Building Defect Fund

Carry out year-one and year-five building inspections

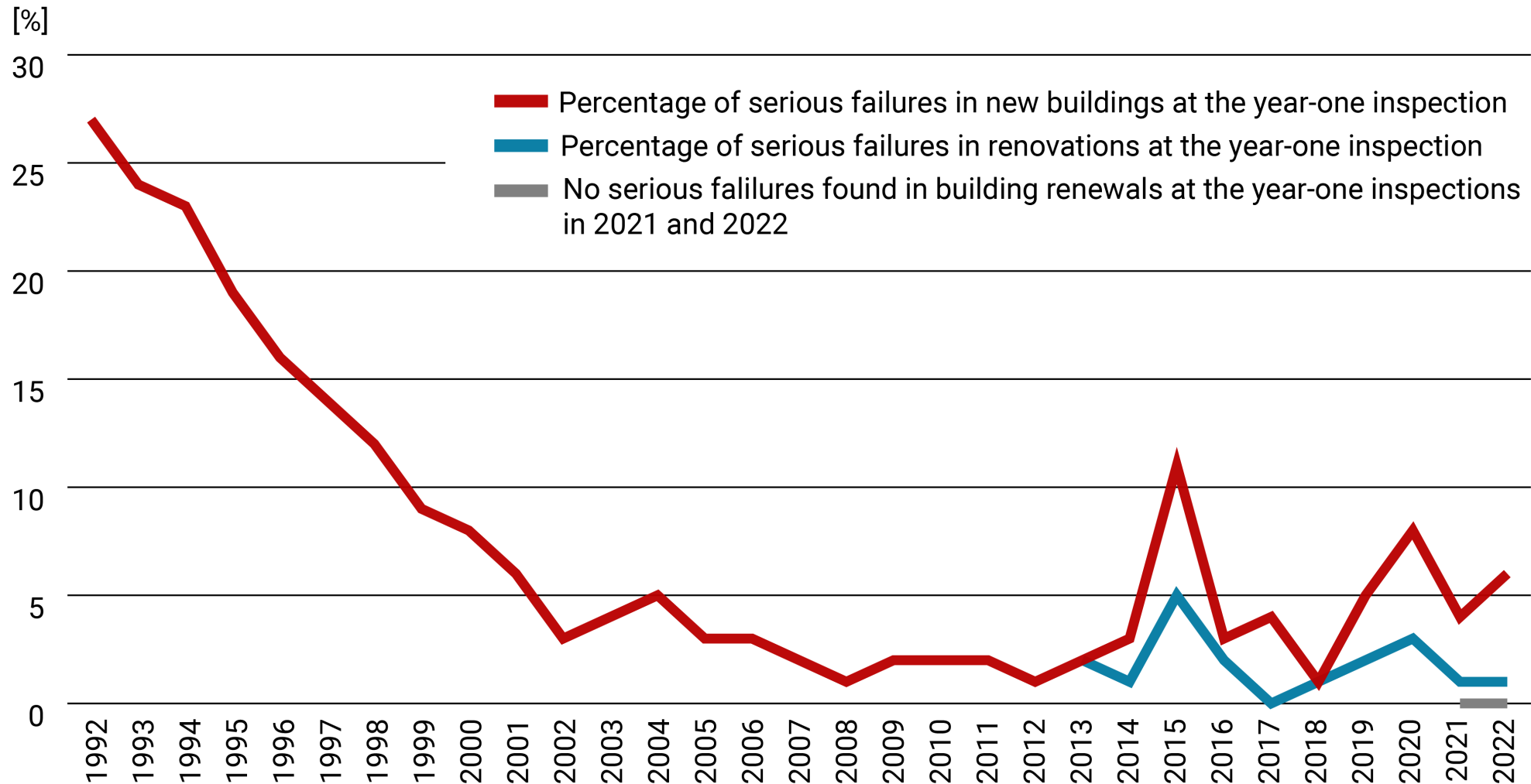

Give financial support to the repair of building defects

Communicate findings to the building sector to prevent building defects

Percentage of serious failures at year-one inspections

THANK YOU!

Prof. Carsten Rode

DTU Sustain

Phone: +45 45 25 18 52

crode@dtu.dk

DTU

DTU

AIR TIGHTNESS

AND POTENTIAL

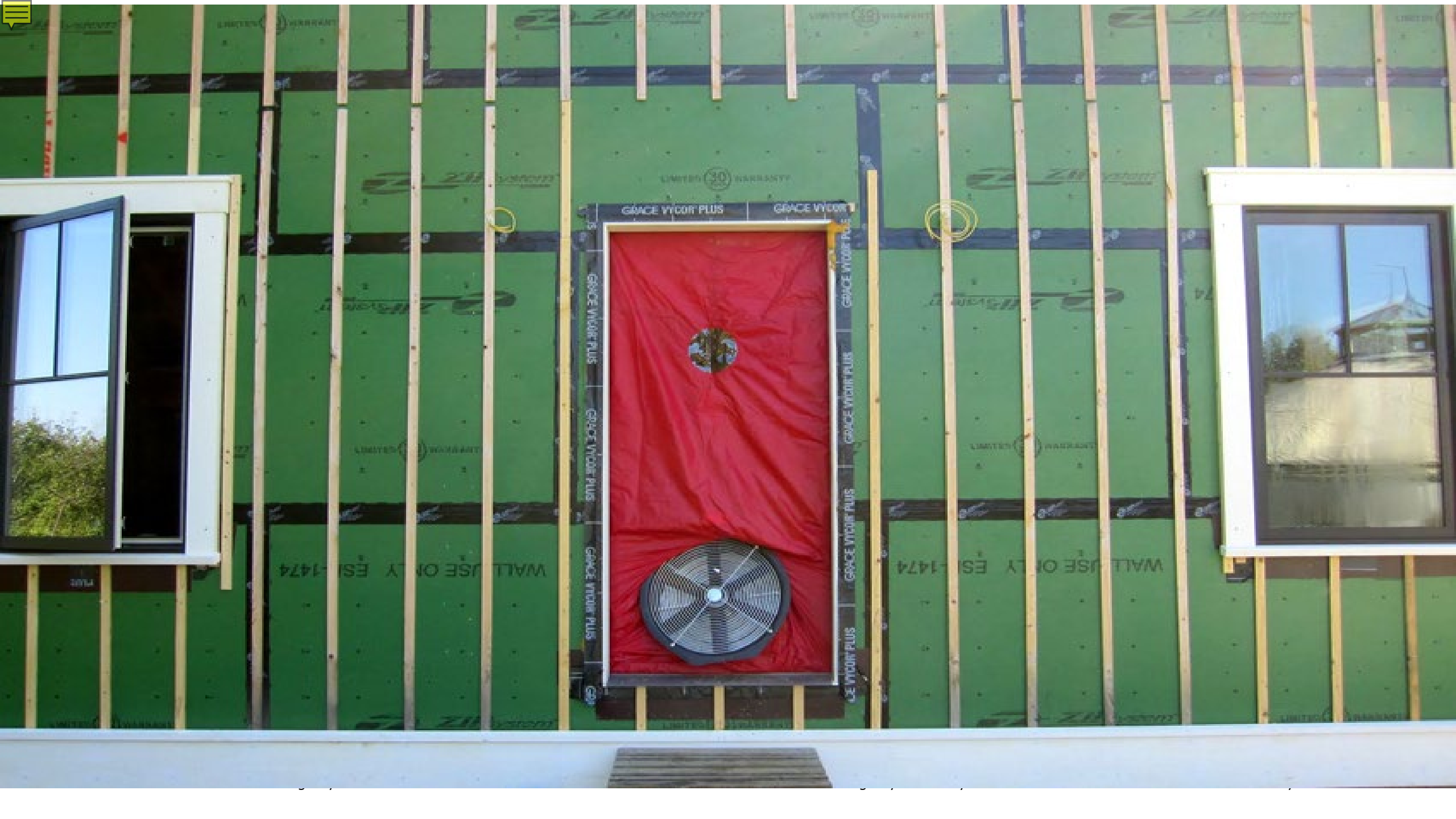
MOISTURE PROBLEMS

SOLUTION

AS **AIR-TIGHT** AS POSSIBLE

AUTOMATIC **DEMAND**
CONTROLLED MECHANICAL VENTILATION SYSTEM WITH
HEAT RECOVERY

GRACE VYCOR PLUS GRACE VYCOR PLUS

GRACE VYCOR PLUS GRACE VYCOR PLUS GRACE VYCOR PLUS GRACE VYCOR PLUS GRACE VYCOR PLUS

WALL USE ONLY ES-1474

PLUG

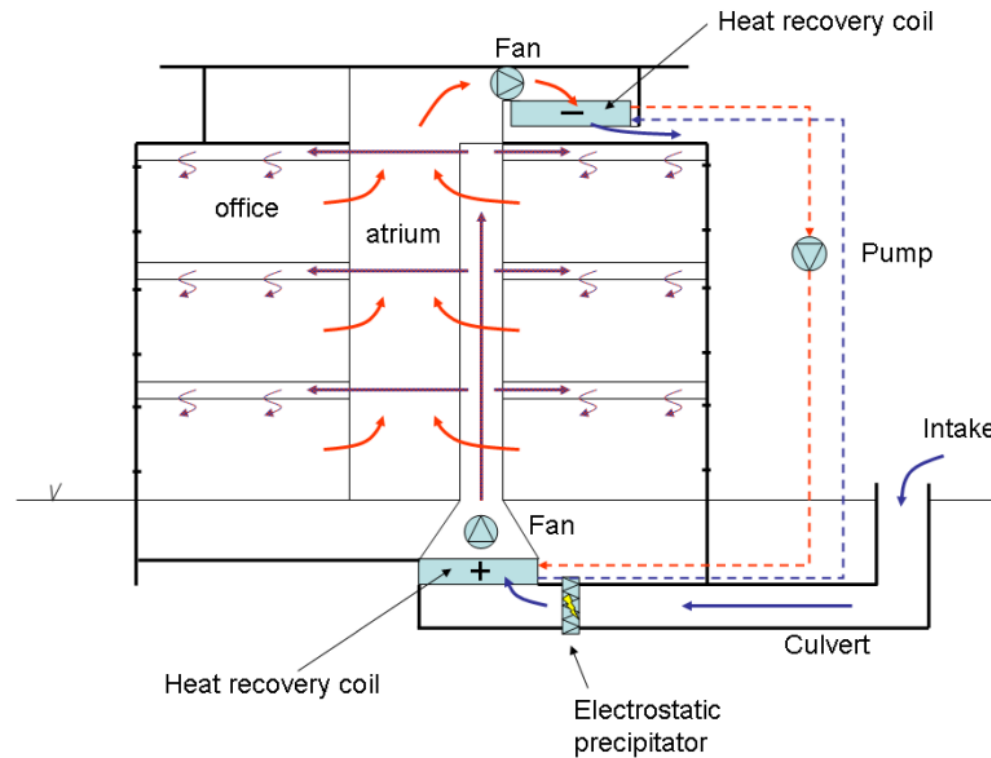

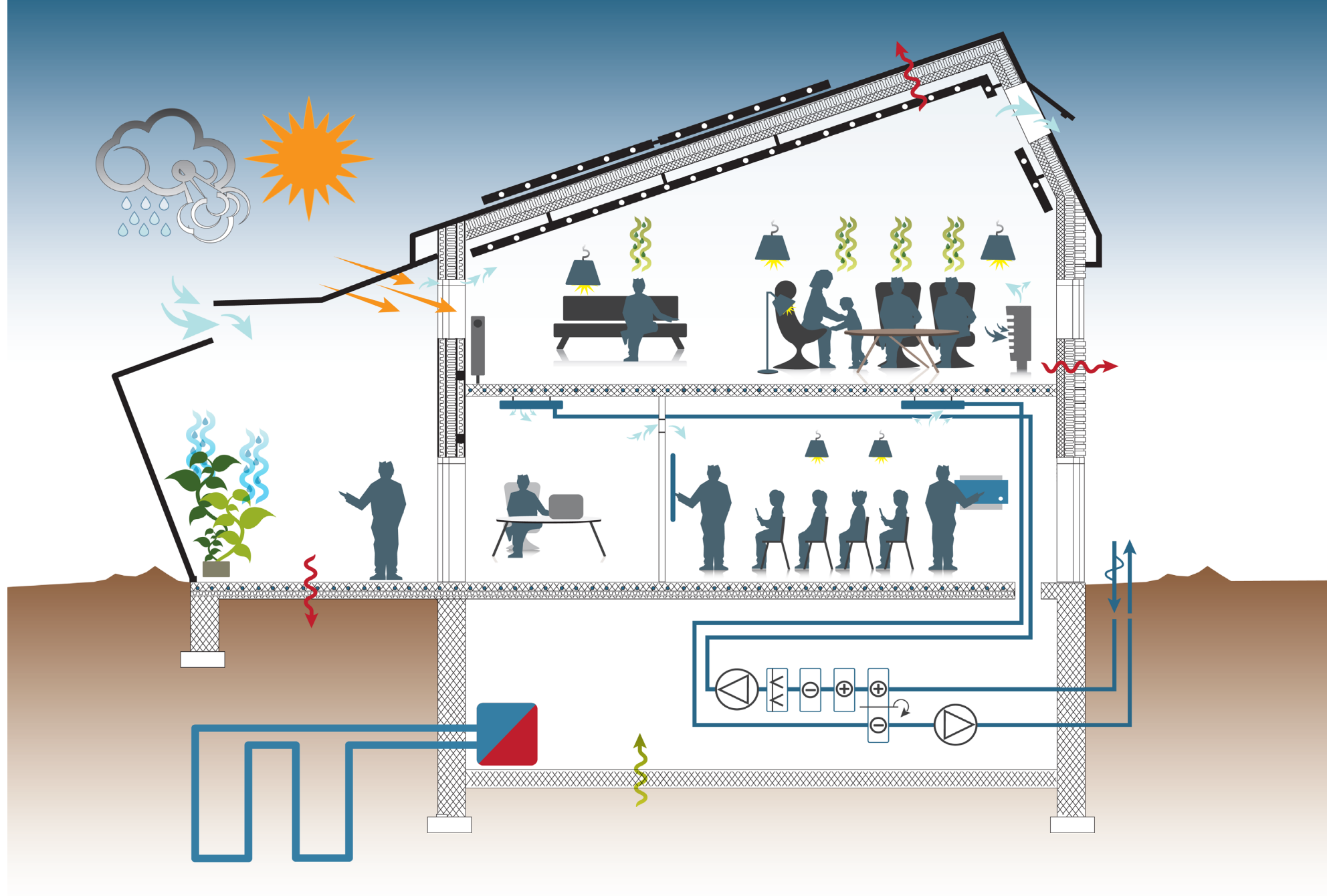
VENTILATION

- Should be sufficient
- But not more (demand control, personal ventilation)

- Natural
- Mechanical
- Balanced
- Hybrid

- Heat Recovery

BUILDING ENVELOPE

- Thermal insulation
- Windows
- Thermal bridges
- Thermal mass and Phase Change Materials (PCM)
- Roofs and attics
- Basements, crawl spaces, and floor on ground structures
- Shading systems
- Durability
- Moisture and mould

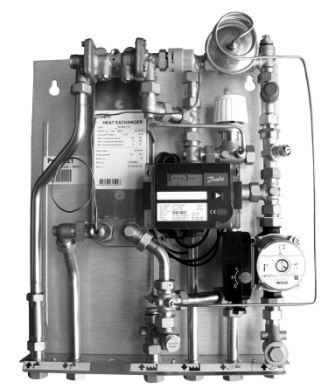
BUILDING SERVICES

- Ventilation
- Energy supply systems, incl. heat pumps
- Domestic hot water
- Controls
- Shading / passive cooling techniques
- Lighting and daylight
- Integrated solutions
- Low temperature heating / High temperature cooling

BUILDING PRODUCTS

HEATING AND COOLING CLIMATES

